

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

25 בנובמבר 2025

סקר מעמיק בציבור הערבי לאחר ההכרזה על הפסקת האש במלחמה בין ישראל לחמאס

שיעור ההצבעה הצפוי בבחירות לכנסת הוא 52.4%, אך אם תקום הרשימה המשותפת מחדש, יזנק שיעור ההצבעה ל-61.8% והרשימה המשותפת תזכה ב-15.5 מושבים בכנסת • 77.4% תומכים בהצטרפות מפלגה ערבית לקואליציה שתקום אחרי הבחירות הבאות לכנסת • 76.6% ממשתתפי הסקר מעידים כי תחושת הביטחון האישי שלהם חלשה ומצב רוחם ירוד, בעיקר בגלל מקרי האלימות ביישובים הערביים • הסוגיה החשובה ביותר לציבור הערבי היא בעיית האלימות והפשעה (74%), והגופים המסוגלים לדעתו לטפל בה בדרך הטובה ביותר הם הממשלה (39.7%), המשטרה (22.3%), וכן ההורים והמשפחה (25%) • רוב גדול (74.6%) סבורים כי המלחמה בשנתיים האחרונות השפיעה לרעה על יחסי ערבים-יהודים במדינה, ובכל זאת 64.6% מהנשאלים מאמינים בשותפות פוליטית ערבית-יהודית

ד"ר אריק רודניצקי

תוכן העניינים

2	הממצאים העיקריים
3	הלכי הרוח בציבור הערבי לאחר ההכרזה על הפסקת האש
5	יחסי ערבים-יהודים, שותפות פוליטית, תחושת השייכות למדינה
9	השתתפות הערבים בבחירות לכנסת ושאלת ההצטרפות לממשלה
13	סדר היום של הציבור הערבי: בעיית האלימות והפשעה בראש
15	פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני
17	שאלת הזהות האישית

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

הממצאים העיקריים

- אילו נערכו היום הבחירות לכנסת, שיעור ההצבעה הצפוי בחברה הערבית היה 52.4%, בדומה לשיעור שנצפה בבחירות לכנסת ה-25 (53.2%) שנערכו בנובמבר 2022. במצב זה, חד"ש-תע"ל (5.3 מושבים) ורע"מ (3.9 מושבים) צפויות לעבור את אחוז החסימה, ואילו בל"ד אינה צפויה לעשות זאת (2.6 מושבים). לעומת זאת, אם תקום הרשימה המשותפת מחדש כאיחוד של ארבע המפלגות הערביות בדומה לעבר – חד"ש, תע"ל, רע"מ, בל"ד – יזנק שיעור ההצבעה הצפוי בחברה הערבית ל-61.8%, והרשימה המשותפת עשויה לזכות ב-15.5 מושבים.
- רוב מכריע בציבור הערבי (76.6%) מעידים כי תחושת הביטחון האישי שלהם חלשה. הסיבה העיקרית המשפיעה לרעה על מצב רוחם היא ריבוי מקרי האלימות ביישובים הערביים (51.9%), ובצידה החשש מפני התפרצותה של מלחמה חדשה באזור (14.2%), מצבם של הפלסטינים בעזה (11.3%), ומצוקה כלכלית (10%). לעומת זאת, רוב גדול (73.4%) ממשתתפי הסקר מעידים כי מצבם הכלכלי טוב יחסית – השיעור הגבוה ביותר שנמדד בסקרים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר במהלך המלחמה.
- רוב גדול בקרב משתתפי הסקר (74.6%) ציינו כי היחסים בין האזרחים הערבים ליהודים בישראל הורעו במהלך השנתיים האחרונות בעקבות המלחמה; 45.8% מהם אף ציינו כי היחסים הורעו במידה רבה. 37.5% ממשתתפי הסקר ציינו כי תחושת השייכות שלהם למדינה נחלשה בשנתיים האחרונות בעקבות המלחמה. בצד זאת, 50.8% מהם אמרו כי המלחמה לא השפיעה לכאן או לכאן על תחושותיהם ביחס למדינה.
- רוב בציבור הערבי (64.6% מהנשאלים) מאמינים בשיתוף פעולה פוליטי ערבי-יהודי, אולם רק 44.7% מהם סבורים כי בציבור היהודי אכן יש תמיכה בשיתוף פעולה פוליטי כזה.
- כמחצית מהציבור הערבי (47.3%) סבורים כי הפתרון הריאלי לסכסוך הישראלי-פלסטיני הוא שתי מדינות על בסיס קווי 1967. רק 14% סבורים כי הפתרון הריאלי הוא מדינה אחת, מהים עד הנהר, משותפת לישראלים ולפלסטינים, ו-8.5% מציעים פתרון אזורי בתיווך בין-לאומי. לעומת זאת, 21% מהנשאלים סבורים כי אין פתרון מדיני באופק.
- רוב גדול (77.4%) תומכים בהצטרפותה של מפלגה ערבית לממשלה שתקום לאחר הבחירות הבאות: 45.6% תומכים בהצטרפות לכל ממשלה שתקום, ו-31.8% תומכים בהצטרפות לממשלת מרכז-שמאל. שיעורים אלו דומים לממצאי סקרים קודמים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר במהלך המלחמה.
- רוב מכריע ממשתתפי הסקר (74%) ציינו כי הסוגיה החשובה ביותר כיום עבור הציבור הערבי היא הטיפול בבעיית האלימות והפשעה. סוגיות בולטות אחרות הן הסדרת הסוגיה הפלסטינית (7.6%) והסדרת התכנון והבנייה ביישובים הערביים (7%).
- חלק גדול ממשתתפי הסקר (39.7%) סבורים כי הגוף שבכוחו לטפל בבעיית האלימות והפשעה בחברה הערבית בדרך הטובה ביותר הוא הממשלה, ו-22.3% סבורים כי המשטרה היא הגוף הזה. 25% מהנסקרים דווקא סבורים כי ההורים והמשפחה הקרובה מסוגלים לטפל בבעיה בדרך הטובה ביותר.
- בזהותם האישית של האזרחים הערבים בולטים שני מרכיבים עיקריים: הזהות הערבית (35.9%) והאזרחות הישראלית (31.7%). שני מרכיבים נוספים הם ההשתייכות לדת (17.3%) והזהות הפלסטינית (14.7%).

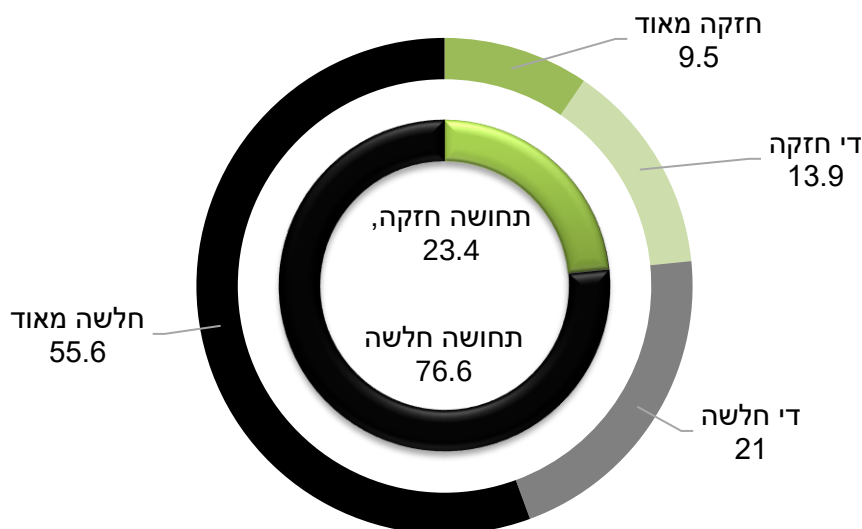
תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

הלכי הרוח בציבור הערבי לאחר ההכרזה על הפסקת האש

רוב מכריע בקרב משתתפי הסקר (76.6%) מדווחים כי תחושת הביטחון האישי שלהם כיום חלשה, ויותר ממחציתם (55.6%) מדווחים כי היא חלשה מאוד. ראוי לציין כי בסקר שנערך ביוני 2025, בעיצומה של המלחמה בעזה ותוך כדי העימות הצבאי בין ישראל לאיראן, נמדדה רמה דומה של חוסר ביטחון אישי (75.5%). מתברר כי המלחמה לא הייתה הגורם העיקרי שהשפיע לרעה על תחושת הביטחון האישי אלא ריבוי מקרי האלימות ביישובים הערביים. מסקנה זו עולה מתוך הממצא שלפיו מחצית ממשתתפי הסקר (51.9%) ציינו כי הגורם העיקרי המשפיע כיום לרעה על מצב רוחם הוא מקרי האלימות ביישובים הערביים. לאורך השנתיים האחרונות, בצל תקופת המלחמה, המשיכה בעיה זו לגבות מחיר כבד מן החברה הערבית: 244 נרצחים ב-2023, 237 ב-2024, ו-228 עד נובמבר 2025.¹ גורמים אחרים המשפיעים לרעה על מצב רוחם של האזרחים הערבים הם החשש מפני התפרצותה של מלחמה חדשה באזור (14.2%), מצבם של הפלסטינים בעזה (11.3%), ומצוקה כלכלית (10%).

במישור הכלכלי נראה כי עם ההכרזה על הפסקת האש החיים חוזרים למסלולם התקין. רוב גדול ממשתתפי הסקר (73.4%) ציינו כי מצבם הכלכלי די טוב. יש לציין כי זהו השיעור הגבוה ביותר שנמדד במהלך השנה האחרונה, בשעה שהמלחמה הייתה בעיצומה. על פי ממצאי שלושת הסקרים הקודמים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר (יוני 2024, דצמבר 2024, יוני 2025), השיעור הממוצע שהעריכו כי מצבם הכלכלי טוב היה 65.7%. המסקנה היא שהמלחמה המתמשכת השפיעה באופן שלילי על ההערכה העצמית של המצב הכלכלי.

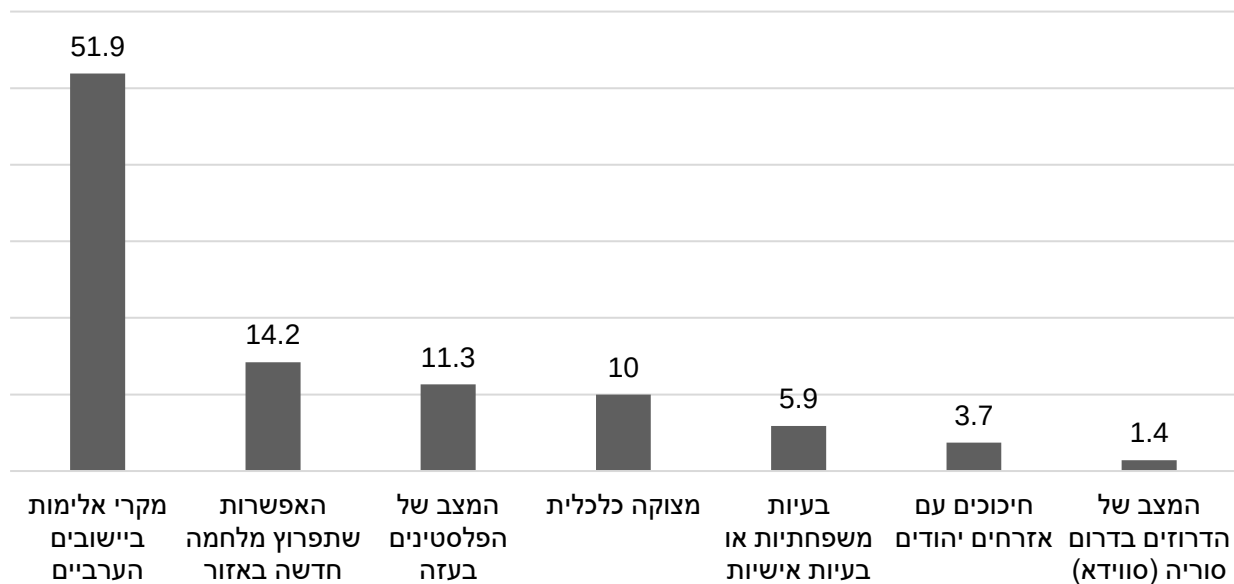
כיצד תגדיר את תחושת הביטחון האישי שלך כיום?
(באחוזים)

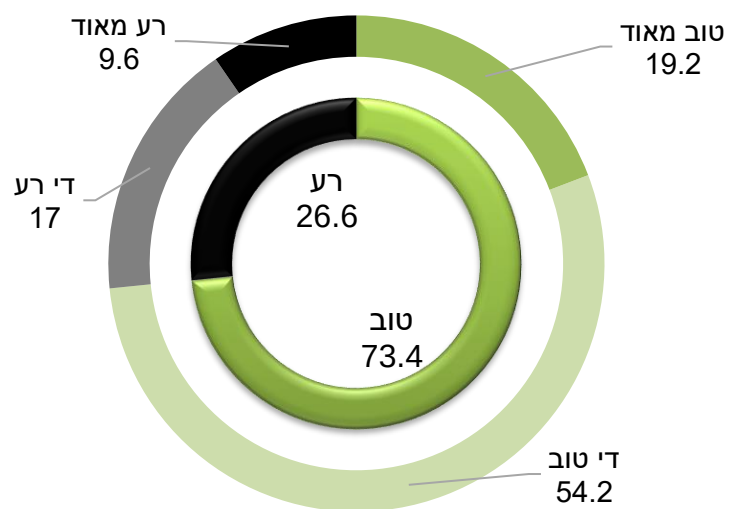
¹ חסן שעלאן, "כשרוצחים בלב ההמון", אתר Ynet, 15 בנובמבר 2025: <https://www.ynet.co.il/news/article/h10gr00yybl>

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

מה הגורם העיקרי המשפיע היום לרעה על מצב רוחך? (באחוזים)

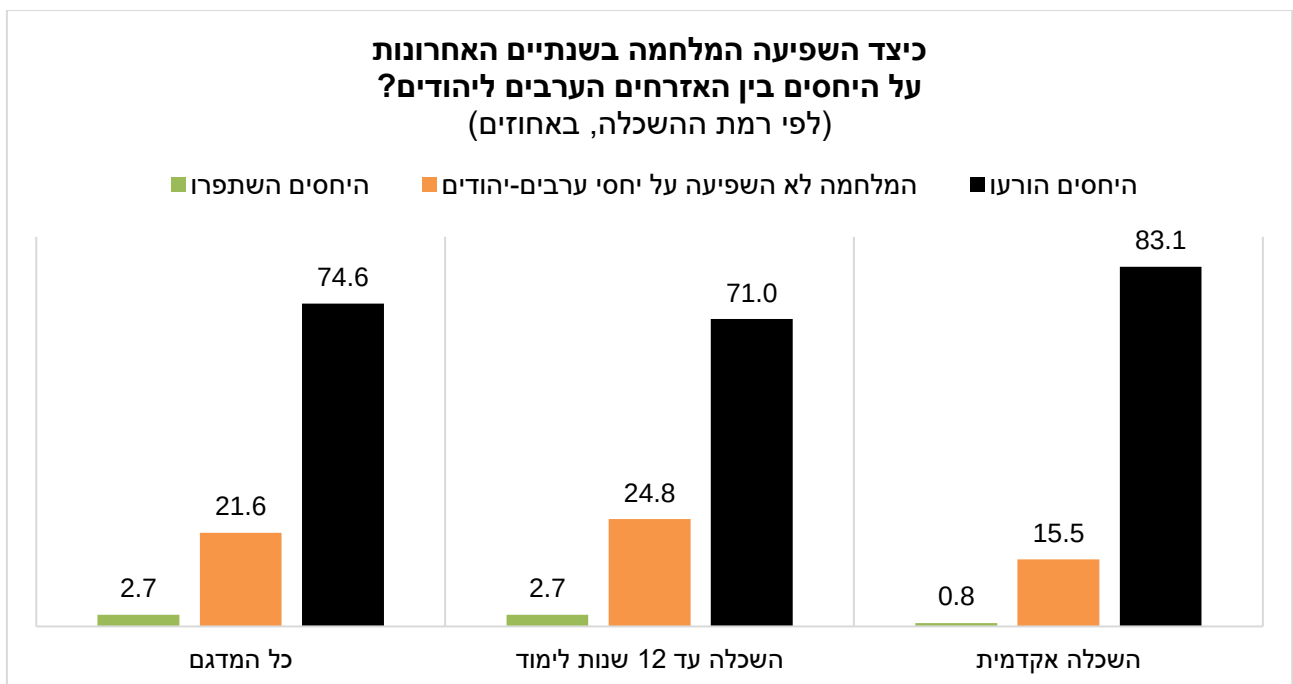
מהו מצבך הכלכלי כיום? (באחוזים)

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

יחסי ערבים-יהודים, שותפות פוליטית, תחושת השייכות למדינה

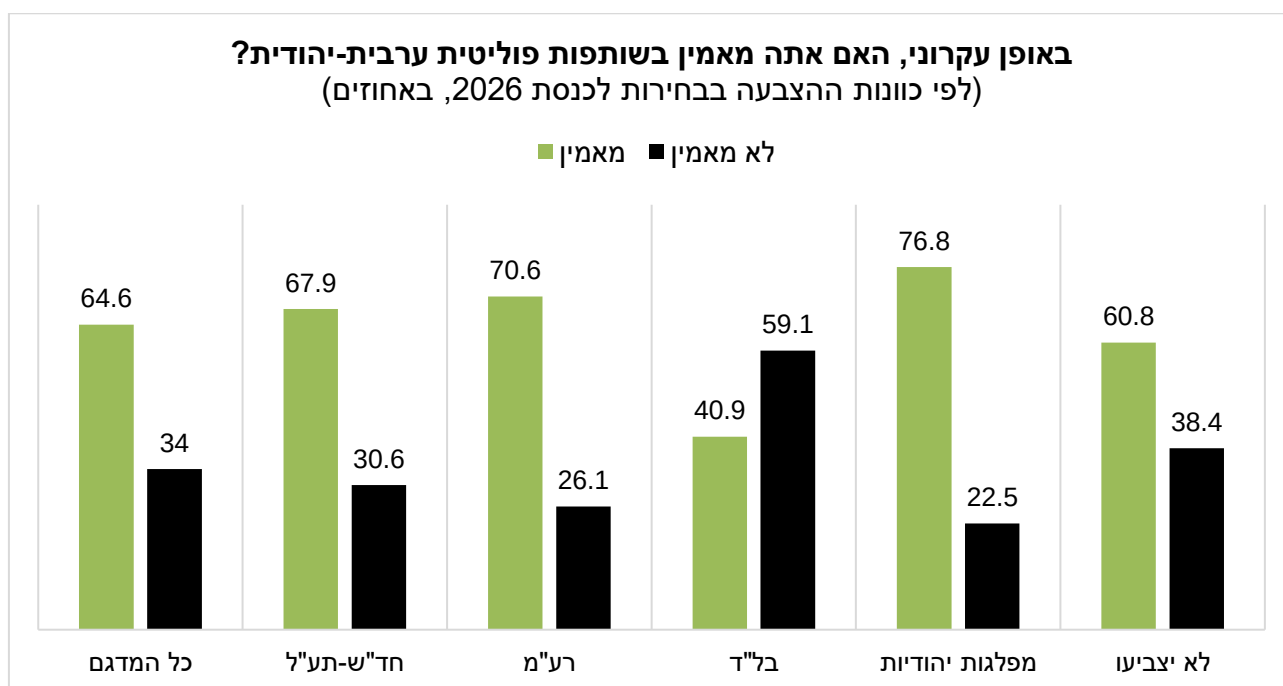
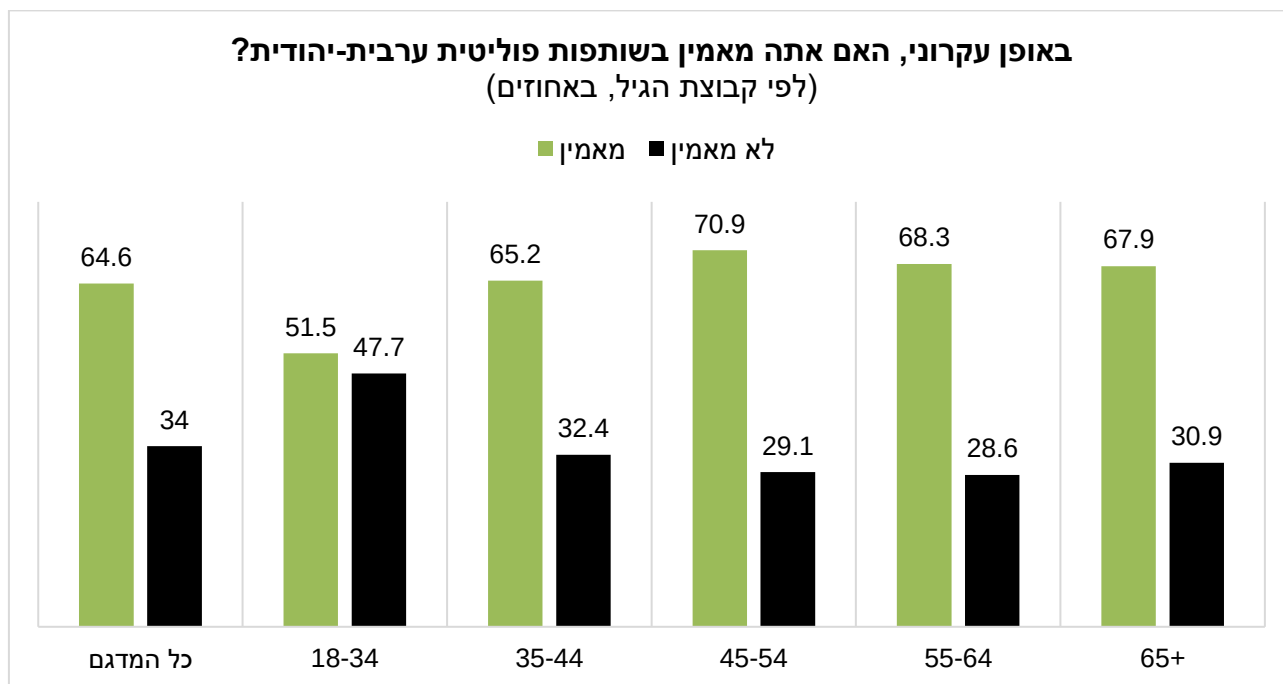
רוב גדול בקרב משתתפי הסקר (74.6%) סבורים כי היחסים בין האזרחים הערבים ליהודים הושפעו לרעה בשנתיים האחרונות בעקבות המלחמה; 45.8% בהם אף סבורים כי היחסים הורעו במידה רבה. בתשובות על שאלה זו נמצא כי הערכת ההשפעה השלילית של המלחמה על יחסי ערבים-יהודים עולה ככל שעולה רמת ההשכלה: בעלי רמת השכלה אקדמית (תואר ראשון ומעלה) סבורים יותר מבעלי רמת השכלה נמוכה יותר (עד 12 שנות לימוד, בעלי תעודת בגרות או ללא תעודה) כי המלחמה השפיעה לרעה על יחסי ערבים-יהודים.

אף על פי כן, רוב המשתתפים (64.6%) ציינו כי באופן עקרוני הם מאמינים בשותפות פוליטית ערבית-יהודית. 34% אמרו כי הם אינם מאמינים בכך; בתוכם אמרו 26.1% כי אינם מאמינים בכך כלל. בתשובות על שאלה זו נמצאו הבדלים מובהקים לפי הגיל ולפי המאפיינים הפוליטיים. רמת האמון בשותפות פוליטית ערבית-יהודית הולכת ועולה עם הגיל. בקבוצת הצעירים (18 עד 34 שנה) הדעות חלוקות בעניין זה: מחציתם (51.6%) מאמינים בכך, אך שליש מהם (33.6%) אמרו שהם אינם מאמינים בכך כלל – השיעור הגבוה ביותר בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות. בקבוצת הגיל המבוגרת יותר מסתמן רוב מוצק למאמינים בשיתוף פעולה פוליטי ערבי-יהודי.

בבדיקת התשובות על פי כוונות ההצבעה בבחירות הבאות לכנסת (2026) נמצא כי תומכי המפלגות היהודיות (76.8%), תומכי רע"מ (70.6%) ותומכי חד"ש-תע"ל (67.9%) הביעו רמת אמון גבוהה מאוד בשותפות פוליטית ערבית-יהודית. לעומתם, רק 40.9% מתומכי בל"ד הביעו אמון בכך, ורוב תומכי בל"ד (59.1%) אינם מאמינים בכך. יש לציין כי רמת אמון גבוהה יחסית בשותפות פוליטית ערבית-יהודית (60.8%) נמצאה גם בקרב הנשאלים שאמרו כי הם אינם מתכוונים להשתתף בבחירות הבאות.

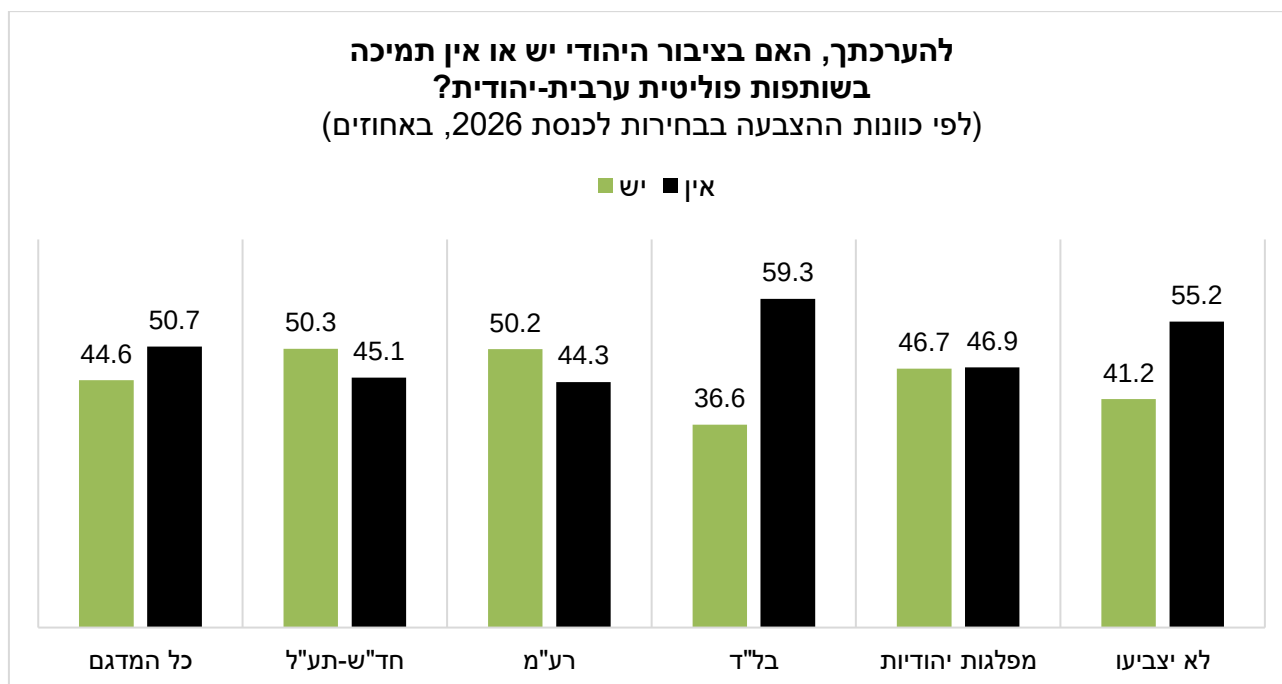
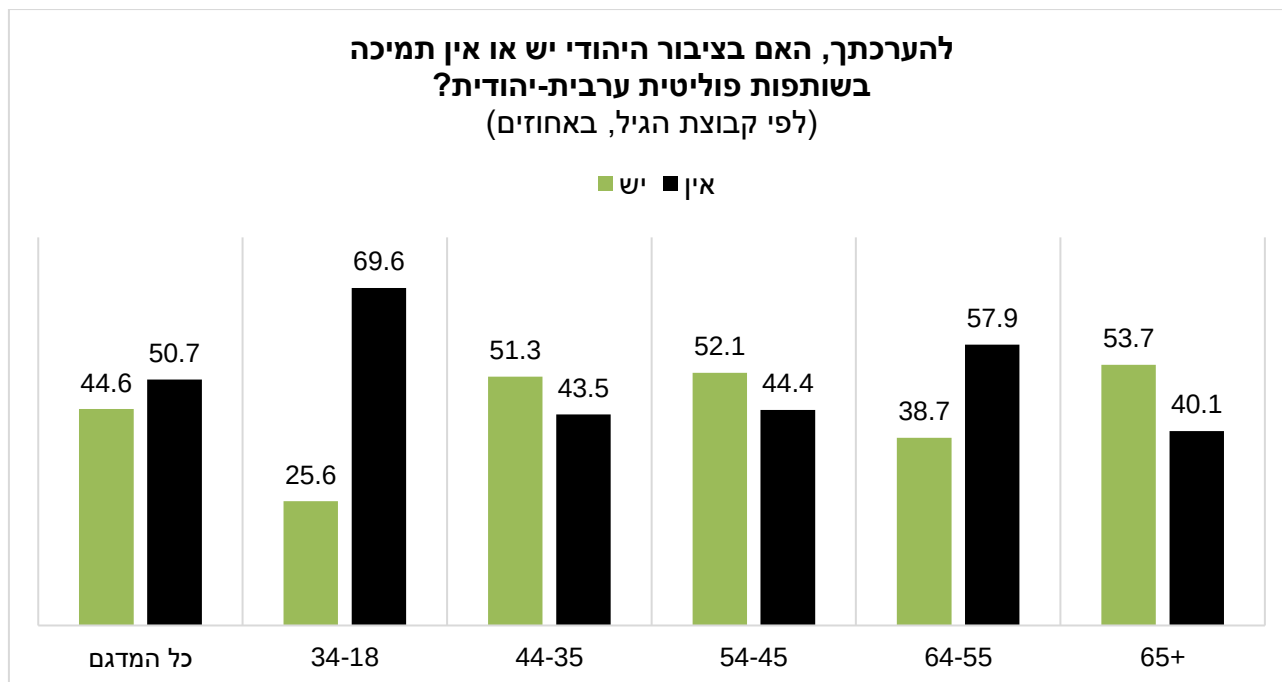
תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

משתתפי הסקר התבקשו להעריך אם יש בציבור היהודי תמיכה בשותפות פוליטית ערבית-יהודית או אין תמיכה בכך. הדעות על שאלה זו חלוקות: 44.6% סבורים כי יש בציבור היהודי תמיכה בכך; רובם המכריע (41%) סבורים שהתמיכה מועטה. לעומת זאת, 50.7% סבורים שאין בציבור היהודי תמיכה ברעיון; 29.7% בהם אף משוכנעים כי בציבור היהודי אין כלל תמיכה בכך.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

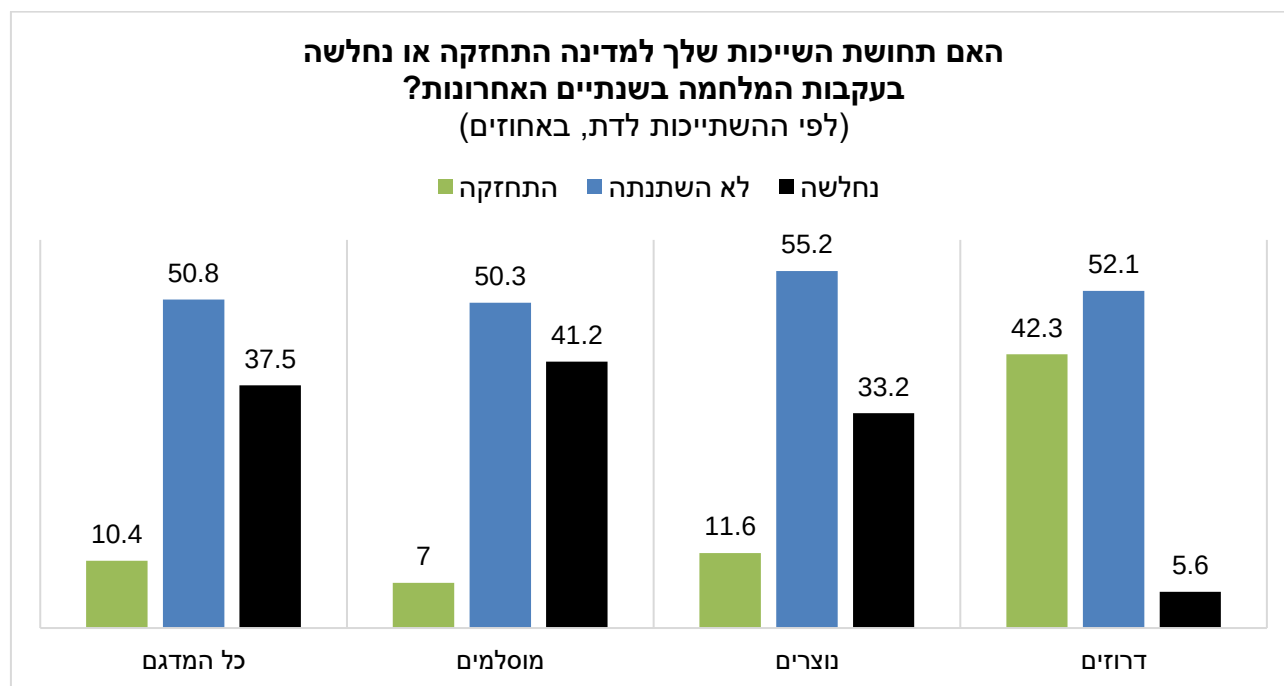
בתשובות על שאלה זו נמצאו הבדלים לפי הגיל ולפי כוונות ההצבעה בבחירות הבאות לכנסת. רוב גדול בקבוצת הגיל הצעירה ביותר (18-34 שנה) סבורים כי אין בציבור היהודי תמיכה בשותפות פוליטית ערבית-יהודית. לעומת זאת, כמחצית מבני קבוצות הגיל המבוגרות יותר סבורים כי בציבור היהודי יש תמיכה ברעיון. בקרב תומכי חד"ש-תע"ל ורע"מ מסתמן רוב קטן למאמינים כי בציבור היהודי יש תמיכה עקרונית בשותפות פוליטית ערבית-יהודית, בעוד שרוב בקרב תומכי בל"ד ובקרב המתכוונים שלא להצביע בבחירות הבאות אינם מאמינים בכך.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

37.5% ממתתפי הסקר ציינו כי תחושת השייכות שלהם למדינה נחלשה במהלך השנתיים האחרונות בעקבות המלחמה, ורק 10.4% אמרו כי התחושה דווקא התחזקה. הממצא הבולט הוא, שהחלק הדומיננטי בקרב משתתפי הסקר (50.8%) העידו כי המלחמה לא השפיעה לכאן או לכאן על תחושת השייכות שלהם למדינה. בתשובה על שאלה זו לא נמצאו הבדלים מובהקים על פי קבוצת הגיל או על פי רמת ההשכלה, אלא לפי הדת: שיעור הדרוזים שצינו כי תחושת השייכות שלהם למדינה התחזקה בשנתיים האחרונות (42.3%) גבוה בהרבה משיעורם של הנוצרים (11.6%) ושל המוסלמים (7%) המרגישים כך. בצד זאת, מחצית הנסקרים בכל אחת משלוש הקבוצות הדתיות ציינו כי תחושת השייכות שלהם למדינה לא הושפעה לכאן או לכאן מן המלחמה בשנתיים האחרונות. יש לציין כי תוצאות דומות – התפלגות התשובות באופן כללי, והבדלים מובהקים לפי דת – נמצאו גם בסקר שנערך בחודש יוני השנה, בעיצומה של המלחמה בעזה ובצל העימות הצבאי הישיר בין ישראל לאיראן.

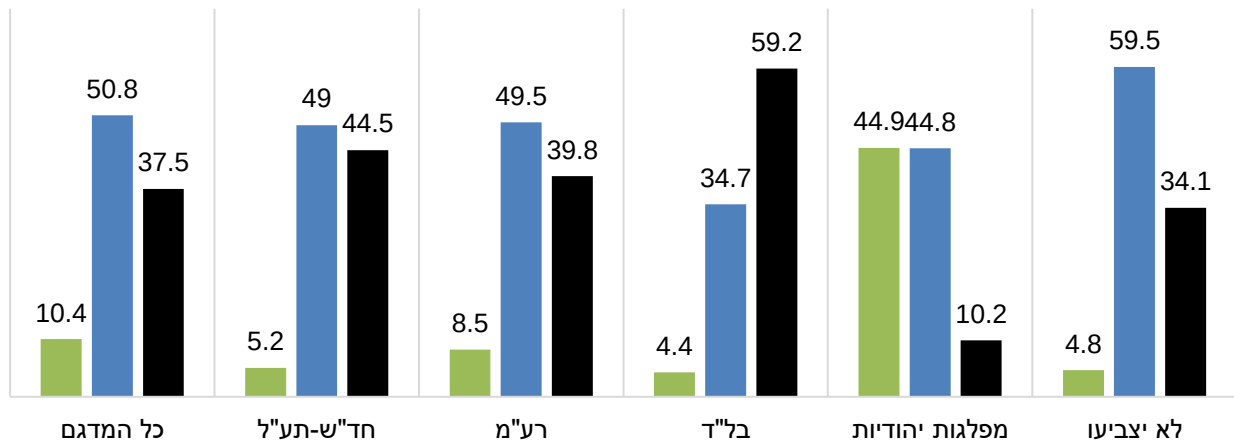
בתשובות על פי כוונות ההצבעה בבחירות הבאות לכנסת (2026) נמצא כי החלק הדומיננטי בקרב תומכי חד"ש-תע"ל ורע"מ ציינו כי תחושת השייכות שלהם למדינה לא השתנתה בשנתיים האחרונות (49%-49.5%, בהתאמה), אם כי שיעורם של תומכי חד"ש-תע"ל שצינו כי תחושת השייכות נחלשה גבוה משיעורם של תומכי רע"מ המרגישים כך (44.5%-39.8%, בהתאמה). העמדה הדומיננטית בקרב תומכי בל"ד מצביעה על היחלשות תחושת השייכות למדינה (59.2%). לעומת זאת, חלק גדול מתומכי המפלגות היהודיות (44.9%) ציינו כי תחושת השייכות שלהם למדינה התחזקה.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

**האם תחושת השייכות שלך למדינה התחזקה או נחלשה
בעקבות המלחמה בשנתיים האחרונות?
(לפי כוונות ההצבעה בבחירות לכנסת 2026, באחוזים)**

■ נחלשה ■ לא השתנתה ■ התחזקה

השתתפות הערבים בבחירות לכנסת ושאלת הצטרפות לממשלה

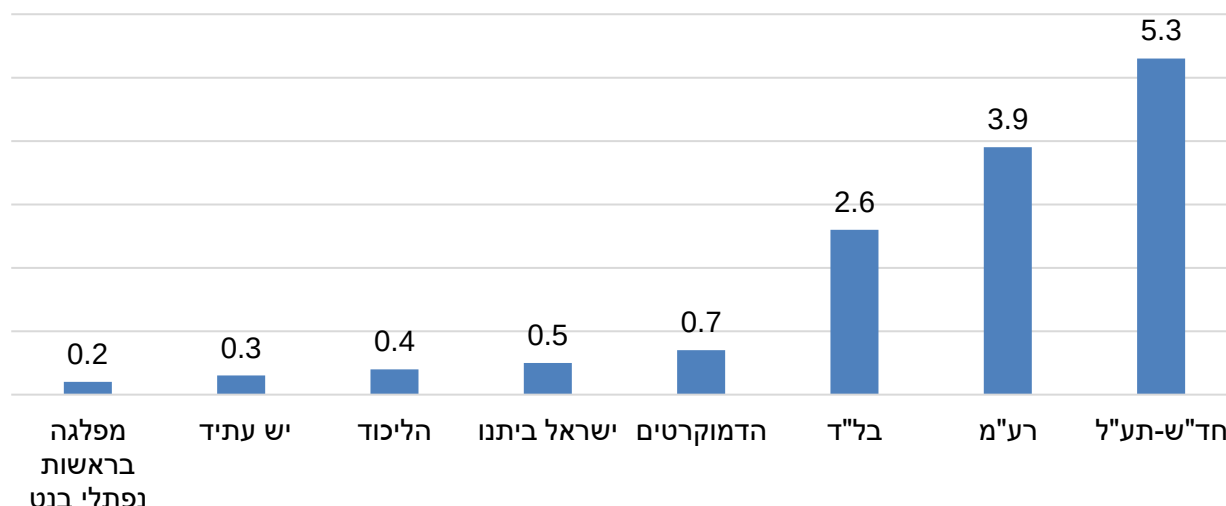
הסקר בדק שני תרחישים הנוגעים לדפוסי ההתארגנות של המפלגות הערביות לקראת הבחירות הבאות. על פי תרחיש אחד, המפלגות הערביות תתמודדנה במתכונת מפוצלת, בשלוש רשימות אלקטורליות, כשם שעשו בבחירות הקודמות – חד"ש-תע"ל, רע"מ, ובל"ד. בתרחיש זה שיעור ההצבעה הצפוי של האזרחים הערבים הוא 52.4%, דומה לשיעור ההצבעה שנמדד בבחירות 2022 (53.2%). חד"ש-תע"ל צפויה לקבל 5.3 מושבים, רע"מ – 3.9 מושבים (תעבור את אחוז החסימה), ואילו בל"ד אינה צפויה לעבור את אחוז החסימה (2.6 מושבים בלבד).

על פי תרחיש אחר, תוקם מחדש הרשימה המשותפת במתכונת של איחוד בין ארבע המפלגות הערביות (חד"ש, תע"ל, רע"מ, בל"ד), כפי שהיה בכמה מערכות בחירות לאורך העשור האחרון (2015, ספטמבר 2019, ו-2020). במקרה כזה צפוי שיעור ההצבעה של האזרחים הערבים לזנק ל-61.8%, והרשימה המשותפת עשויה לזכות ב-15.5 מושבים בכנסת, בדומה להישג השיא שנרשם בבחירות לכנסת ה-23 (2020).

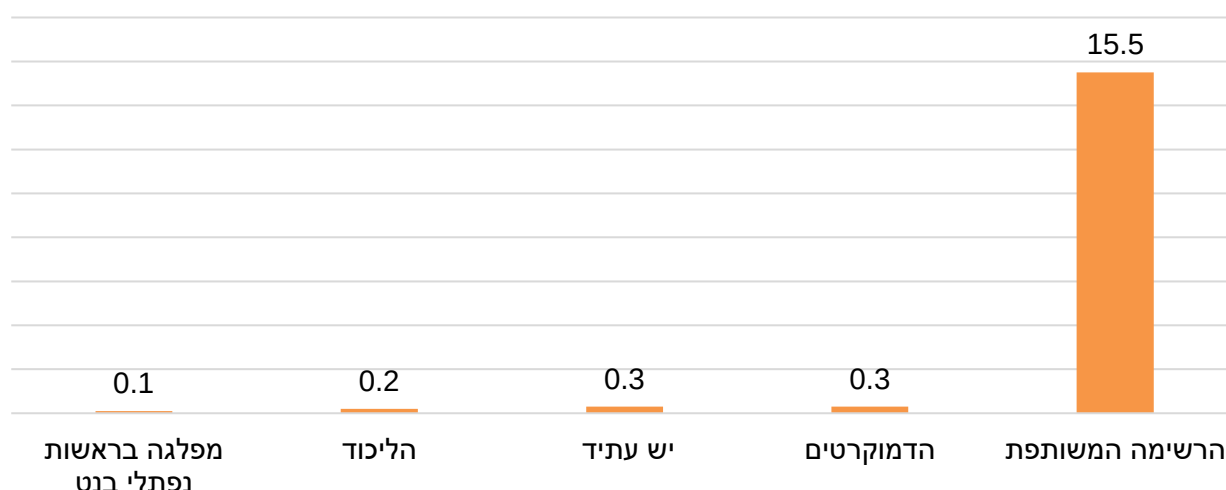
ההבדל בין שני התרחישים עצום: בתרחיש הראשון המפלגות הערביות אמנם יזכו במשותף ב-12 מושבים בקירוב, אולם רק 9 מהם צפויים להתממש בדמות של ייצוג בכנסת, שכן בל"ד אינה צפויה לעבור את אחוז החסימה. בתרחיש השני המפלגות הערביות יזכו ב-15 מושבים – 6 מושבים יותר מהמושבים שהן צפויות לקבל על פי התרחיש הראשון – וכולן תהיינה מיוצגות בכנסת.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

כיצד יצביעו הבוחרים הערבים?
תרחיש 1: שיעור ההצבעה 52.4%
(לפי רשימה, מספר מושבים)

כיצד יצביעו הבוחרים הערבים?
תרחיש 2: שיעור ההצבעה 61.8%
(לפי רשימה, מספר מושבים)

יש להביא בחשבון את מגבלותיה של מדידה זו. ראשית, כוחה האמיתי של רע"מ גדול מכפי שמנבא הסקר הנוכחי. בשל מגבלות הדגימה לא נמדדו עמדותיהם של פלחים מסוימים באוכלוסייה הערבית כגון שבטי הבדואים בנגב. רבים מהם מצביעים בדרך כלל לרע"מ ולכן כוחה האמיתי של רע"מ גדול מזה שחוזים הסקרים.

שנית, שיעור ההצבעה שנמדד בתרחיש הראשון (52.4%) נמוך מכפי שנמדד בסקר הקודם (57%, יוני 2025). הסיבה לכך נעוצה באווירה הפוליטית הכללית ברחוב הערבי. נתוני הסקר נאספו בתקופה שבה התלהט הוויכוח

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

הפוליטי סביב הבחירות לראשות ועדת המעקב העליונה – גוף ייצוגי ערבי חוץ-פרלמנטרי המאגד תחתיו כמעט את כל המפלגות והתנועות הפוליטיות הפעילות ברחוב הערבי. בין המפלגות הערביות פרצה מחלוקת בעניין הליך בחירתם של יו"ר הוועדה ושל חבריה, ובעקבותיה החרימה רע"מ את הבחירות לוועדה. בעיני הציבור הערבי הדבר נתפס כביטוי שלילי לחוסר תיאום בין המפלגות הערביות ולהיעדר מנהיגות פוליטית מוסכמת בחברה הערבית.² לכן ייתכן מאוד כי התפתחויות אלו התבטאו בשיעור ההצבעה הנמוך יחסית שנמדד בסקר הנוכחי.

משתתפי הסקר נשאלו: האם על מפלגה ערבית להצטרף לקואליציה שתקום אחרי הבחירות הבאות לכנסת? השאלה הוצגה באופן כללי מבלי להתייחס לאחד התרחישים שהוצגו לעיל. רוב גדול בקרב משתתפי הסקר (77.4%) תומכים במהלך כזה; חלקם הגדול (45.6%) אף תומכים בהצטרפותה של מפלגה ערבית לכל קואליציה שתקום ולא רק לממשלת מרכז-שמאל. מנגד, רק 18.9% מתנגדים לכך, ובהם 8.4% המתנגדים להצטרפותן של מפלגות ערביות לקואליציה וגם לתמיכתן של מפלגות ערביות בקואליציה מבחוץ (באמצעות "גוש חוסם" בכנסת).

שיעור התמיכה הגבוה ביותר בהצטרפותה של מפלגה ערבית לקואליציה נרשם בקרב תומכי רע"מ (94.8%) ובקרב תומכי המפלגות היהודיות (88.2%), ואחריהם בקרב תומכי חד"ש-תע"ל (74.5%) ובקרב תומכי בל"ד (73.2%). שיעור נמוך יותר (ודי גבוה כשלעצמו) נמדד בקרב המתכוונים שלא להשתתף בבחירות הבאות (64.3%). המגמה העולה מן הסקרים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר בשנים האחרונות ברורה: התמיכה של הציבור הערבי בהצטרפותה של מפלגה ערבית לקואליציה יציבה ועקבית.

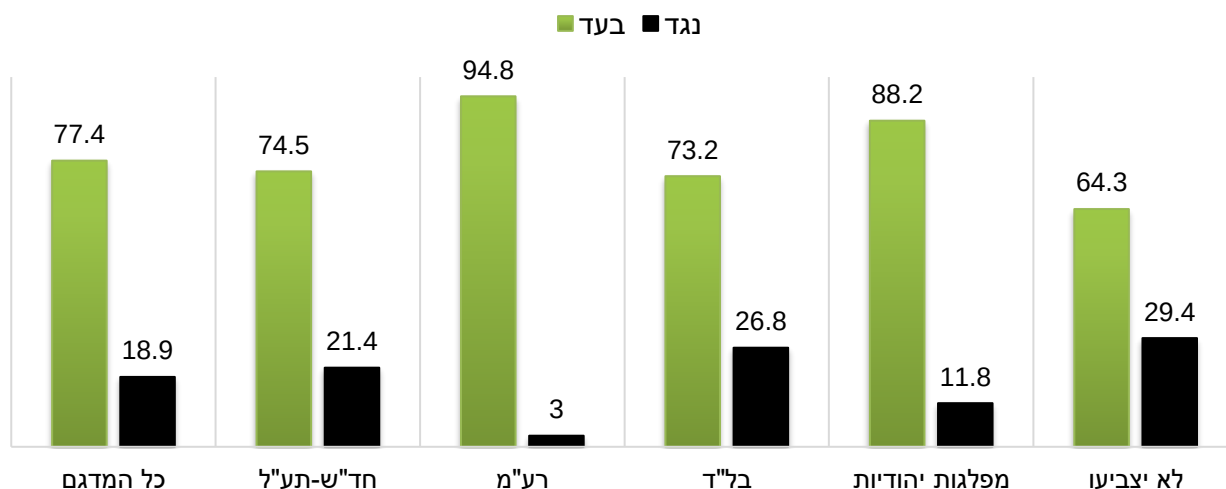
האם על מפלגה ערבית להצטרף לקואליציה שתקום אחרי הבחירות הבאות לכנסת? (באחוזים)

כן, לכל ממשלה שתקום אחרי הבחירות, 45.6	כן, 77.4
כן, רק לממשלת מרכז-שמאל, 31.8	
לא, אבל מפלגה ערבית רשאית לתמוך בקואליציה מבחוץ בתמורה להישגים ממשיים, 10.5	לא, 18.9
אסור למפלגה ערבית להצטרף לקואליציה או לתמוך בה מבחוץ בשום תנאי, 8.4	

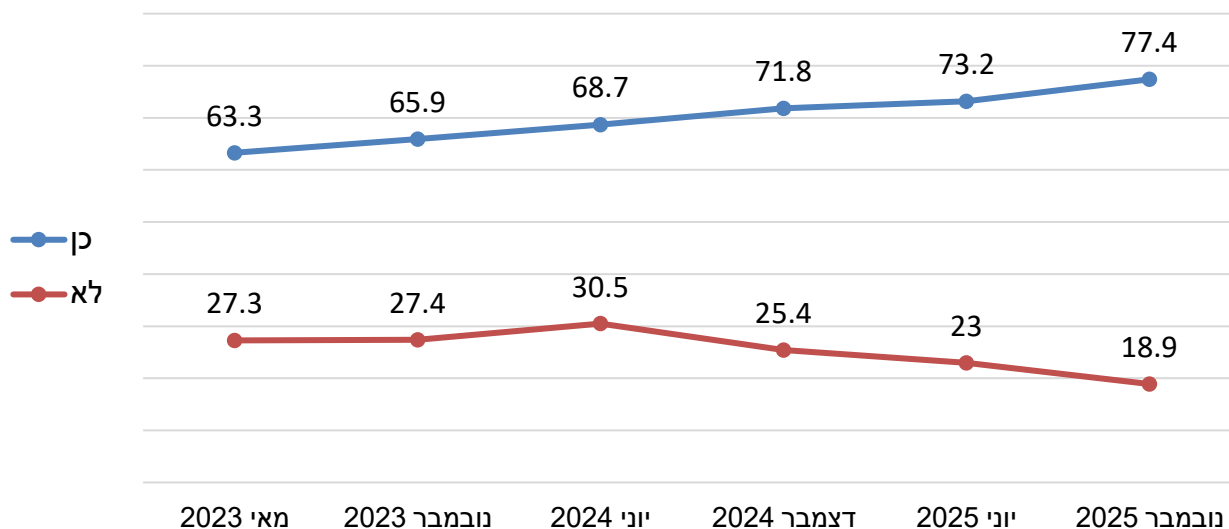
² ג'לאל בנא, "מי עוקב אחרי ועדת המעקב." ישראל היום, 22 בנובמבר 2025: <https://www.israelhayom.co.il/opinions/article/19300202>

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

האם על מפלגה ערבית להצטרף לקואליציה שתקום אחרי הבחירות הבאות לכנסת? (לפי כוונות ההצבעה בבחירות לכנסת 2026, באחוזים)

האם על מפלגה ערבית להצטרף לקואליציה שתקום אחרי הבחירות הבאות לכנסת? (לפי מועד הסקר, באחוזים)

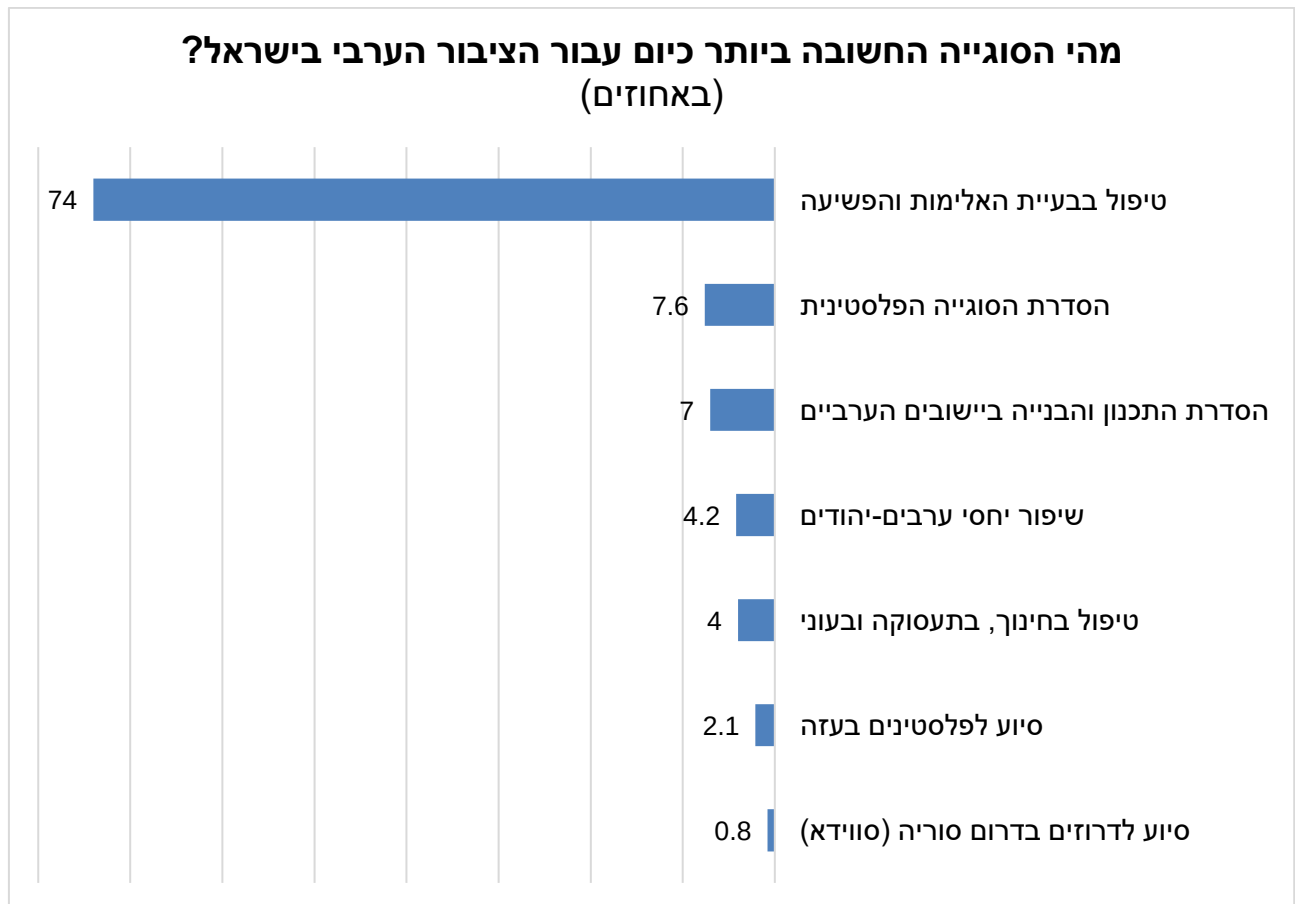

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

סדר היום של הציבור הערבי: בעיית האלימות והפשעה בראש

עם סיום המלחמה שב סדר היום של הציבור הערבי להתמקד בסוגיות היום-יומיות ובעיקר בצורך לטפל בבעיית האלימות והפשעה בחברה הערבית. לפיכך רוב מכלול (74%) בקרב משתתפי הסקר דירג זאת כסוגיה החשובה ביותר. סוגיות יום-יומיות אחרות – כגון הסדרת התכנון והבנייה ביישובים הערביים או טיפול בבעיות הנוגעות לחינוך, תעסוקה ועוני – אף הן מעסיקות את האזרחים הערבים (11% כולן יחד).

תמונה מעניינת עולה בתחום הסוגיות הלאומיות מתוך השוואת ממצאי הסקר הנוכחי עם אלו מהסקר שנערך ביוני 2025. הצורך להסדיר את הסוגיה הפלסטינית אינו יורד מסדר היום (7.6%), והוא אף התחזק קמעא בהשוואה לסקר הקודם (4.4%). עם זאת, כל עוד נמשכה המלחמה בעזה, שאלת סיומה כבשה מעמד לא מבוטל בסדר היום של הציבור הערבי – 23.2% דירגו אותה אז כסוגיה החשובה ביותר – אולם בסקר הנוכחי רק 2.1% ציינו כי הסיוע לפלסטינים בעזה הוא הסוגיה החשובה ביותר עבורם כיום.

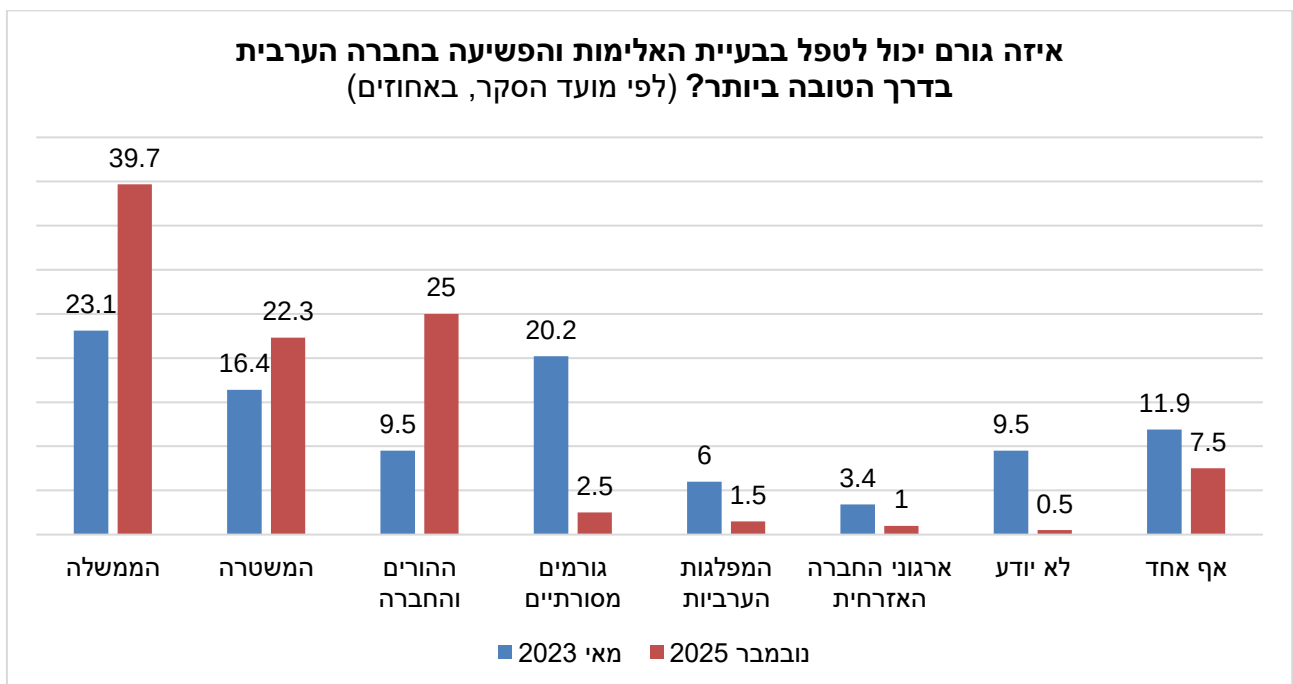

משתתפי הסקר נשאלו אילו גופים מסוגלים לטפל בבעיית האלימות והפשעה בדרך הטובה ביותר. חלק גדול (39.7%) חושבים כי הממשלה מסוגלת לכך, ו-22.3% מצביעים על המשטרה. מנגד, חלק לא מבוטל מטילים את האחריות לכך על ההורים והמשפחה הקרובה (25%). הציבור הערבי אינו תולה תקוות רבות במנהיגות הפוליטית ואף לא בזו המסורתית בכל הקשור לטיפול בבעיית האלימות והפשעה בחברה הערבית: רק 1.5% סבורים כי המפלגות הערביות המיוצגות בכנסת עשויות לטפל בבעיה בדרך הטובה ביותר, ו-2.5% מצביעים

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

על גורמים מסורתיים בחברה הערבית. בצד זאת, 7.5% מהנשאלים סבורים כי אין כיום שום גורם המסוגל לטפל בבעיית האלימות והפשיעה בחברה הערבית.

שאלה זו הוצגה בסקר שנערך במאי 2023 והוצגה בשנית בסקר הנוכחי. השוואת הממצאים משני הסקרים מצביעה על שינוי בעמדת הציבור הערבי בסוגיה זו. לפני שנתיים וחצי היו הדעות בציבור הערבי חלוקות בשאלה אם האחריות לפתרון בעיית האלימות מוטלת על המוסדות הביצועיים של המדינה (הממשלה והמשטרה, 39.5% בסך הכול במאי 2023) או שמא היא מונחת לפתחם של מנגנונים משפחתיים ומסורתיים בחברה הערבית עצמה (גורמים מסורתיים ובני המשפחה הקרובה, 29.7% בסך הכול במאי 2023). כיום חלק לא מבוטל ממשיך להטיל את האחריות לכך על המנגנונים הפנימיים של החברה הערבית (27.5%), ובייחוד על המשפחה הקרובה, אולם רוב הציבור הערבי משוכנע כי המוסדות הביצועיים של המדינה (הממשלה והמשטרה, 62% בסך הכול) מסוגלים לטפל בבעיית האלימות והפשיעה בדרך הטובה ביותר. בצד זאת, בולטת לעין העובדה ששיעור חסרי הדעה בסוגיה זו נמחק כמעט לגמרי. בחלוף שנתיים ויותר שבהן שילמה החברה הערבית מחיר דמים כבד בעקבות החרפתה של בעיית הפשיעה, התחזקה ההבנה כי רק פתרון מערכתי ויסודי מטעם המנגנונים הביצועיים של המדינה עשוי לפתור את הבעיה.

מתי יימצא פתרון אפקטיבי לבעיית האלימות והפשיעה בחברה הערבית? 22.3% סבורים כי הבעיה תיפתר בתוך שנה עד שנתיים, ו-14.5% מאמינים כי היא תיפתר בתוך 3-5 שנים. ייתכן שהללו – 36.8% בסך הכול – תולים את יהבם בעלייתו של ממשלה חדשה לאחר הבחירות הבאות (הצפויות להתקיים בסתיו 2026). ממצא זה הולם את הממצא הקודם, ולפיו חלק גדול בציבור הערבי מטיל את האחריות לכך על הממשלה. לעומת זאת, 34.4% סבורים כי רק בעוד 10 שנים תיפתר בעיית האלימות והפשיעה. דעה זו מתבססת על ההנחה כי מדובר בבעיה אסטרטגית כבדת-משקל, אשר לא ניתן לפתור אותה בעתיד הקרוב. בצד אלה, 28.8% אינם יודעים מתי תיפתר הבעיה.

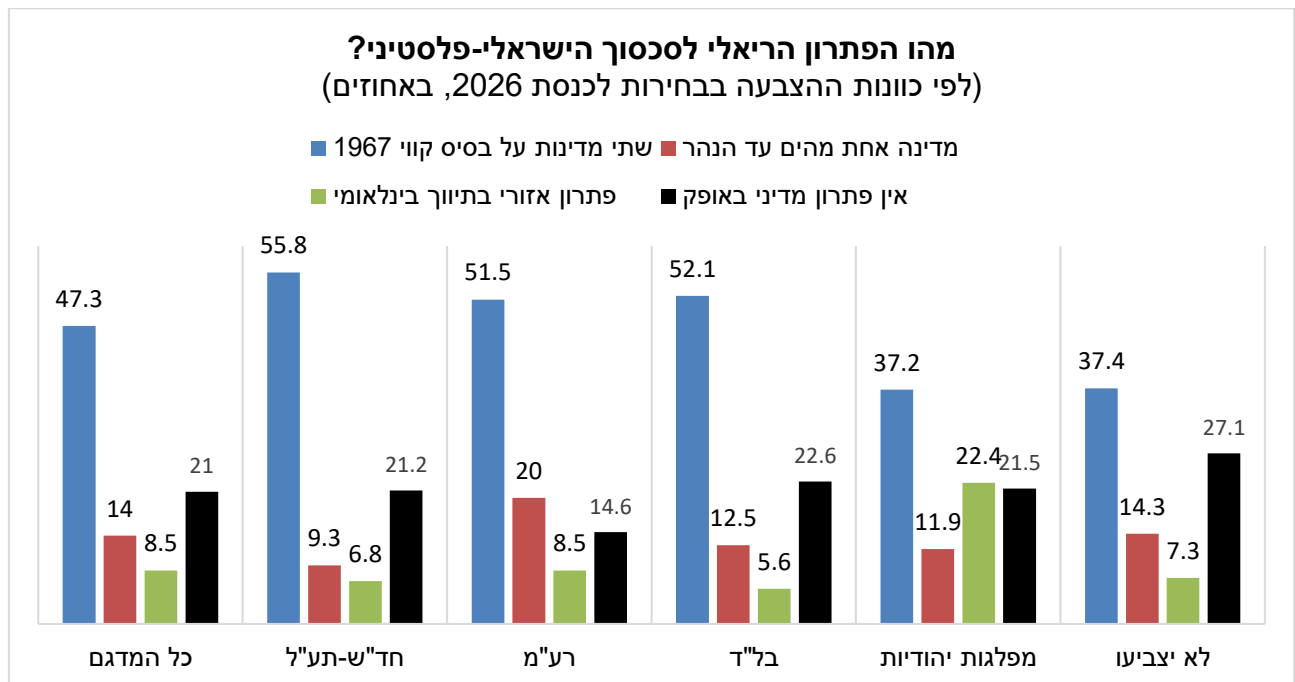
תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני

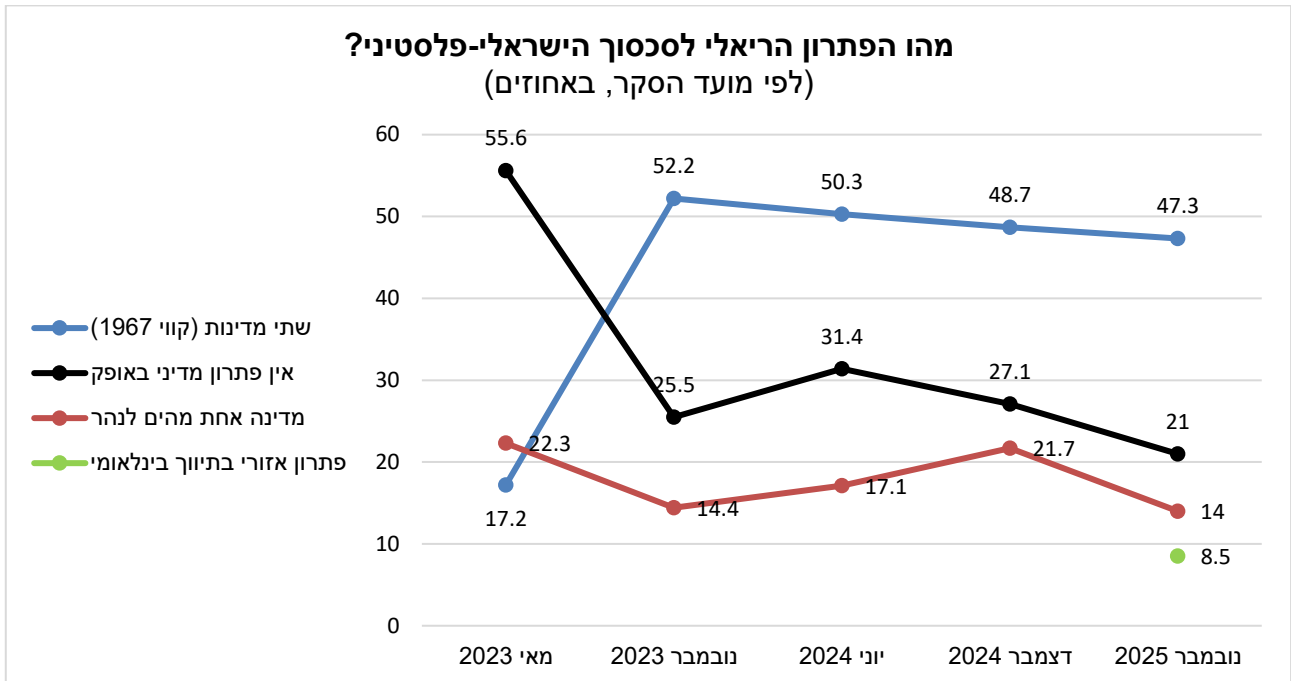
כמחצית ממשתתפי הסקר (47.3%) סבורים כי הפתרון הריאלי לסכסוך הישראלי-פלסטיני הוא פתרון של שתי מדינות על בסיס קווי 1967. 21% סבורים כי אין פתרון מדיני באופק, 14% מאמינים כי הפתרון הריאלי הוא מדינה אחת, מהים ועד הנהר, המשותפת לפלסטינים וליהודים, וחלק קטן (8.5%) חושבים כי פתרון אזורי בתיווך בין-לאומי הוא הפתרון הריאלי לסכסוך (אפשרות זו הוצגה לראשונה בסקר הנוכחי).

חלקם הגדול של תומכי המפלגות הערביות מאמינים כי פתרון שתי המדינות הוא הפתרון הריאלי לסכסוך: תומכי חד"ש-תע"ל (55.8%), תומכי בל"ד (52.1%), ותומכי רע"מ (51.5%). לעומת זאת, בקרב תומכי המפלגות היהודיות (37.2%) ובקרב המתכוונים שלא להצביע בבחירות (37.4%) רמת האמונה בפתרון שתי המדינות נמוכה יותר.

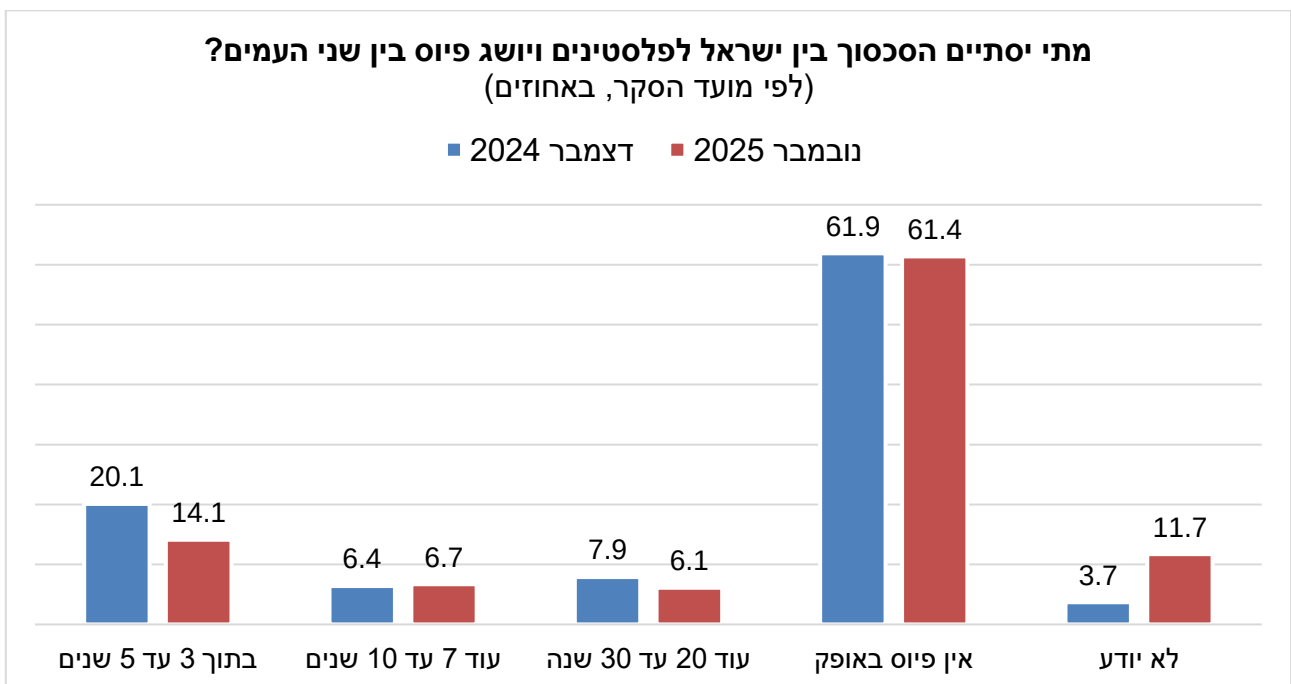
שאלה זו הוצגה כמה פעמים בסקרים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר בשנים האחרונות בקרב הציבור הערבי בישראל. עד לפני פרוץ המלחמה סברו רק מעטים בציבור הערבי כי הפתרון הריאלי הוא פתרון של שתי מדינות, ואילו הרוב סברו אז כי אין פתרון מדיני באופק. בעקבות המלחמה נעשה פתרון שתי המדינות לאפשרות ריאליה יותר בעיני הציבור הערבי בהשוואה לחלופות האחרות.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

משתתפי הסקר נשאלו מתי לדעתם יסתיים הסכסוך בין ישראל לפלסטינים וישרור פיוס בין שני העמים. רוב בציבור הערבי (61.4%) אינם מאמינים שיש באופק פיוס בין הצדדים. מנגד, חלק לא מבוטל (20.8%) דווקא מאמינים כי סיום הסכסוך ופיוס בין העמים יושג בתוך עשור, מהם 14.1% סבורים כי הדבר יושג בתוך 5 שנים לכל היותר. מהשוואה לממצאי הסקר שנערך לפני שנה (דצמבר 2024), בעיצומה של המלחמה, עולה כי לא חלו תזוזות ושינויים של ממש בעמדות הציבור הערבי בשאלה זו גם בסיום המלחמה.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

שאלת הזהות האישית

על פי ממצאי הסקר, בזהותם האישית של האזרחים הערבים יש שני מרכיבים מרכזיים: הזהות הערבית (35.9%) והאזרחות הישראלית (31.7%). מרכיבים נוספים בעלי חשיבות משנית הם ההשתייכות לדת (17.3%) והזהות הפלסטינית (14.7%).

ניתוח השוואתי של ממצאי הסקרים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר לאורך השנתיים האחרונות – לפני המלחמה, במהלך המלחמה, ועם סיומה – מוביל לכמה מסקנות מעניינות. ראשית, מרכיבי הזהות הערבית, הזהות הפלסטינית וההשתייכות לדת חזרו לרמתם שהייתה לפני המלחמה. לעומת זאת, מרכיב האזרחות הישראלית התחזק במידה ניכרת, וזאת על חשבון שיעורם של הנשאלים אשר עד לפני המלחמה ציינו כי אינם יודעים להצביע על המרכיב החשוב ביותר בזהותם האישית. המלחמה המתמשכת דחפה לא מעט אנשים בציבור הערבי לחדד לעצמם את שאלת הזהות האישית, ונראה כי חלק לא מבוטל הגיעו למסקנה כי האזרחות הישראלית חשובה בהגדרת זהותם.

שנית, מרכיב הזהות הערבית חזר להיות המרכיב הדומיננטי בחברה הערבית (מגמה זו הסתמנה כבר בסקר שנערך ביוני 2025). ממצא זה אינו מפתיע, שכן הזהות הערבית טומנת בחובה משמעויות עמוקות – זהות לאומית, קשר עם האדמה, תרבות, מסורת וערכים.³ בד בבד, בסקר הנוכחי (שנערך עם סיום המלחמה) התחזק מרכיב הזהות הפלסטינית בהשוואה לממוצע בסקרים שנערכו תוך כדי המלחמה, וחזר לרמתו שהייתה לפני התפרצותה. ממצא זה מלמד כי בשעת קונפליקט לאומי, בני קבוצת המיעוט נוטים להצניע מרכיבים בזהותם אשר עשויים להתנגש במישרין עם זהותו של הרוב הדומיננטי.

יש לציין כי בפני משתתפי הסקר הוצג המרכיב הישראלי במונח "אזרחות" (מרכיב אינסטרומנטלי) ולא במונח "זהות" (מרכיב רגשי). בכל זאת, המגמה העולה מהסקרים שערכה תוכנית קונרד אדנאואר בשנתיים האחרונות (נובמבר 2023 – נובמבר 2025) מלמדת על התבססותה של האזרחות הישראלית כאחד המרכיבים החשובים בזהותם של האזרחים הערבים.

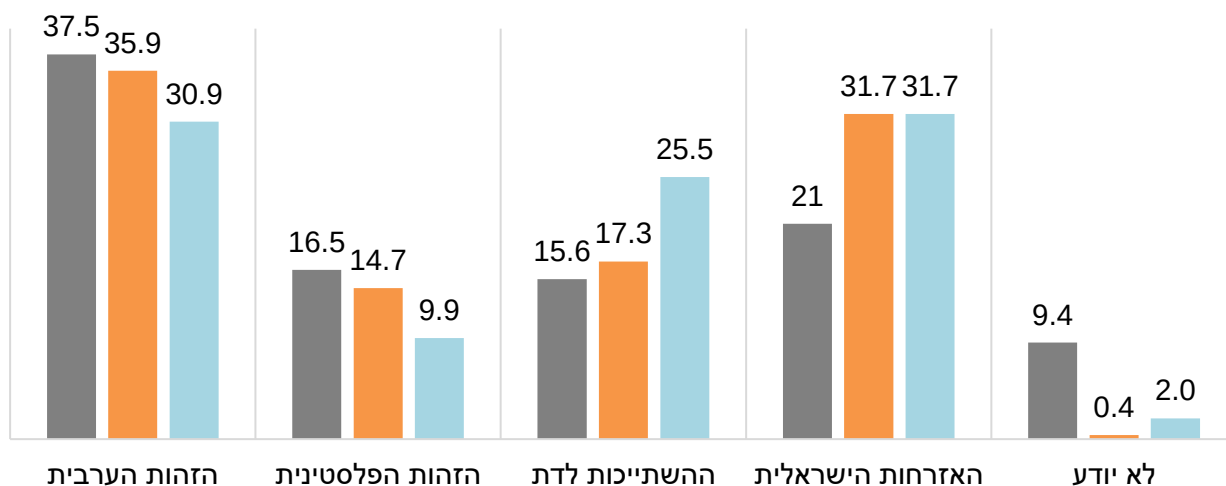
ניתוח מרכיבי הזהות על פי כוונות ההצבעה בבחירות הבאות (2026) מלמד כי הזהות הערבית היא המרכיב הדומיננטי בזהותם של תומכי כל המפלגות הערביות. בקרב תומכי חד"ש-תע"ל ורע"מ האזרחות הישראלית מדורגת במקום השני, ובקרב תומכי בל"ד הזהות הפלסטינית מדורגת במקום השני. בקרב תומכי המפלגות היהודיות, האזרחות הישראלית דומיננטית ואחריה הזהות הערבית.

³ Amal Jamal, *Arab Minority Nationalism in Israel: The Politics of Indigeneity* (Routledge, 2011), pp. 102-103.

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

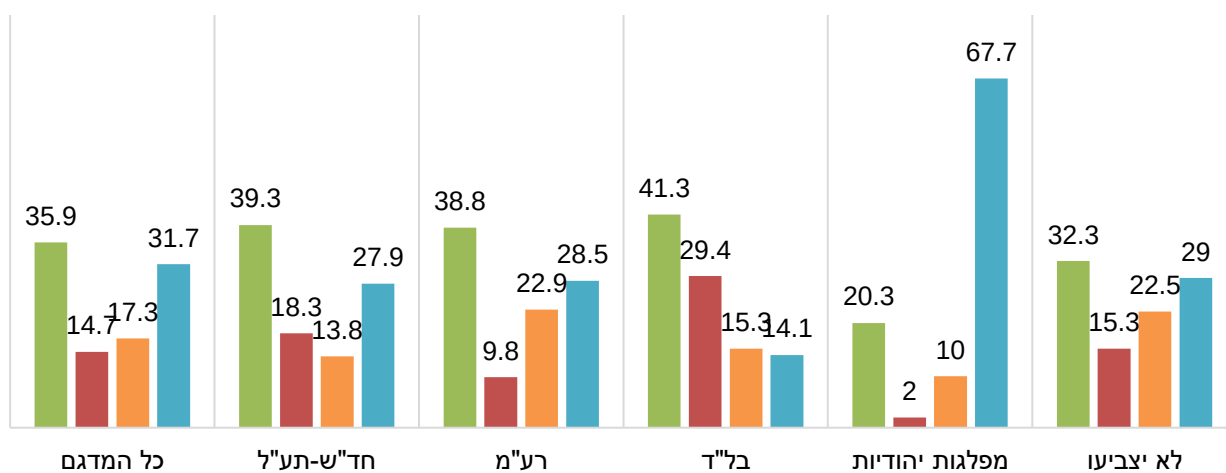
מהו המרכיב החשוב לך ביותר בהגדרת זהותך האישית? (באחוזים)

■ מאי 2023 ■ נובמבר 2025 ■ יוני 2024 - נובמבר 2023 ממוצע הסקרים

מהו המרכיב החשוב לך ביותר בהגדרת זהותך האישית? (לפי כוונות ההצבעה בבחירות הבאות לכנסת, 2026, באחוזים)

■ הזהות הערבית ■ הזהות הפלסטינית ■ ההשתייכות לדת ■ האזרחות הישראלית

תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

הסקר נערך ביוזמת תוכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי, הפועלת מטעם קרן קונרד אדנאואר במרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל-אביב.

הסקר נעשה באמצעות מכון המחקר סטאט-נט בהנהלת יוסף מקלדה.

הנתונים נאספו בתאריכים 13–18 בנובמבר 2025 בסקר טלפוני שנערך בשפה הערבית בקרב מדגם מייצג של האוכלוסייה הערבית הבוגרת בישראל (בני 18 ומעלה).

גודל המדגם: 500 נשאלים; טעות הדגימה המרבית: $\pm 4.4\%$.